

Burgemeester en wethouders

Datum 25 maart 2024

Onderwerp

Plan van aanpak huisvesting statushouders

Wij willen

het plan van aanpak voor de huisvesting van statushouders in De Wolden vaststellen en toezenden aan de provincie Drenthe.

Wij besluiten

1. in te stemmen met het plan van aanpak voor de huisvesting van statushouders in De Wolden;
2. in te stemmen met de voorgestelde koers in de bijlage bij het plan van aanpak;
3. de gemeenteraad te informeren via de bijgevoegde brief met bijlagen;
4. de documenten per post, en vooruitlopend daarop via e-mail, toe te zenden aan de provincie Drenthe.

Want

1. We moeten van de provincie Drenthe een plan van aanpak opstellen
De Wolden heeft noch in het eerste halfjaar noch in het tweede halfjaar van 2023 kunnen voldoen aan de opgelegde taakstelling voor het huisvesten van statushouders. Op 24 januari hebben we een brief van de provincie Drenthe ontvangen, waarin de provincie ons verzoekt een plan van aanpak op te stellen. Dit plan dient de provincie zo spoedig mogelijk te ontvangen. Dit plan van aanpak moet ertoe leiden dat de gemeente voldoet aan de taakstelling en dat we kunnen voorkomen dat we de volgende stap op de interventieladder en daarmee juridische interventie bereiken.
2. De Wolden moet in het eerste halfjaar van 2024 36 statushouders huisvesten
De taakstelling voor het eerste halfjaar van 2024 bedraagt 26 statushouders. Met de achterstand over 2023 hierbij opgeteld, moet De Wolden in de komende maanden 36 statushouders huisvesten. Op dit moment zijn 14 statushouders gehuisvest en is de huisvesting van 6 of 7 statushouders in 2 woningen aanstaande. Dat betekent dat tot 1 juli voor nog 15 of 16 statushouders woonruimte gevonden moet worden.
3. Er is behoefte aan meer sociale huurwoningen binnen de gemeente
Dit tekort uit zich onder andere in het feit dat de gemeente niet meer kan voldoen aan de taakstelling voor het huisvesten van statushouders. Bovendien zijn er veel andere doelgroepen die zoeken naar een woning: internationale werknemers, ontheemden uit Oekraïne en spoedzoekers. Naast deze groepen, die met spoed een woning nodig hebben, zijn er ook nog de regulier woningzoekenden.

4. Wij streven naar een integrale oplossing voor alle doelgroepen
Alle genoemde doelgroepen zoeken binnen dezelfde woningvoorraad een woning en het is daarom niet realistisch om de oplossingen in het plan van aanpak uitsluitend op slechts een van de groepen te richten.

5. Wij willen niet volstaan met een ad hoc-oplossing voor de korte termijn, maar bereiden ons juist voor op de toekomst op middellange en lange termijn
Het risico van tijdelijke oplossingen is dat ze op dit moment een oplossing bieden, maar in feite een verschuiving van het probleem betekenen. Meer concreet: het tijdelijk huisvesten van statushouders betekent nog steeds dat voor hen een permanente oplossing noodzakelijk is.

Maar

In de bijlage bij het plan van aanpak staan een aantal maatregelen voor de komende periode. Deze zijn in dit stadium nog onvoldoende uitgewerkt om daar nu al een definitieve beslissing over te kunnen nemen. Daarnaast vragen ze om besluitvorming door zowel het college als de gemeenteraad.

We zouden een en ander bij voorkeur pas willen voorleggen als de planvorming verder gevorderd is. De urgentie van de problematiek en de dringende deadline van de provincie maken echter dat we snel moeten handelen en nu vast een eerste besluit moeten nemen. De bijlage bij het plan van aanpak is daarom in deze fase vooral te beschouwen als een uit te zetten koers waar nog besluitvorming over moet plaatsvinden en waar nog wijzigingen op mogelijk zijn.

Achtergrond

De problematiek

De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van statushouders en het realiseren van de taakstelling. De gemeente heeft echter zelf geen woningbezit en werkt hiervoor samen met de woningcorporatie, die sociale huurwoningen beschikbaar stelt voor onder andere statushouders. In De Wolden is dit Actium. Woningcorporaties moeten passend toewijzen en niet alle woningen zijn geschikt voor statushouders. Enerzijds speelt de wachtlijst hier een rol. Een gezinswoning is vaak niet geschikt voor een alleenstaande, en vaak is de huur van een gezinswoning te hoog voor een alleenstaande statushouder. Anderzijds speelt de beeldvorming een rol en kiezen woningcorporaties en gemeenten er niet snel voor om een alleenstaande statushouder die wacht op (toekenning) van gezinshereniging een grote gezinswoning toe te wijzen.

In de meerjarige prestatieafspraken hebben we afspraken gemaakt over de huisvesting van statushouders. Voor De Wolden is afgesproken dat gemiddeld 1 op de 10 vrijkomende woningen wordt toegewezen aan statushouders.

Wat de situatie gecompliceerd maakt, is dat de taakstelling voor de gemeente betrekking heeft op het aantal personen, maar dat de woningcorporatie woningen beschikbaar stelt. Het aantal woningen en het aantal personen zijn twee verschillende grootheden.

Gezien de huidige omvang van de taakstelling, in combinatie met de samenstelling van de wachtlijst én de mutatiegraad van de woningcorporatie(s), is de verwachting dat in 2024 10% van de vrijkomende woningen onvoldoende zal zijn om aan de taakstelling te voldoen. Het is niet realistisch en niet mogelijk om de verantwoordelijkheid volledig bij de woningcorporatie neer te leggen. De gemeente moet ook zelf oplossingen gaan realiseren.

De voorgestelde oplossing

In de bijlage bij het plan van aanpak schetsen we een koers waarmee we verwachten in de nabije toekomst een duurzame oplossing te realiseren die bijdraagt aan het tekort aan sociale huurwoningen. We verwachten hiermee ook in de komende periode te kunnen voldoen aan de taakstelling voor het huisvesten van statushouders.

- Op lange termijn is woningbouw noodzakelijk. Woningbouw vraagt echter tijd en biedt daarom pas over meerdere jaren een oplossing.
- We stellen voor om voor de periode dat we moeten wachten op nieuwe woningen voor de middellange termijn een flexwijk te realiseren die bestaat uit flexwoningen. Deze wijk is bestemd voor een brede groep inwoners van De Wolden, waarvan een deel de groep statushouders betreft.
- Ook het realiseren van flexwoningen kost tijd en daarom is ook een kortetermijnoplossing noodzakelijk. Deze hebben we gevonden in de aankoop van een locatie die op korte termijn beschikbaar en geschikt kan zijn voor bewoning door statushouders. Dit betreft voor hen een tijdelijke situatie, in afwachting van doorstroming naar een definitieve woning, al dan niet in de flexwijk. Een andere mogelijke oplossing voor de kortere termijn, zij het niet binnen enkele maanden, is het kopen en splitsen van grote woningen. Hierover zullen we in gesprek gaan met de woningcorporatie.

Het is van belang om hierbij te benadrukken dat de beschikbaarheid van sociale huurwoningen via Actium noodzakelijk is en blijft. De hierboven geschetste oplossingen zijn bedoeld ter overbrugging van de periode waarin woningzoekende statushouders wachten op een sociale huurwoning van Actium.

De financiële gevolgen zijn

Op dit moment zijn de financiële gevolgen van het plan nog niet bekend. Wanneer de kortetermijnoplossing uitgevoerd wordt en de gemeente besluit een pand aan te kopen, zijn daar uiteraard wel financiële gevolgen aan verbonden. Besluitvorming daarover volgt later. Datzelfde geldt voor het realiseren van een flexwijk.

We voorzien dat dekking (gedeeltelijk) mogelijk is vanuit de reserve ontheemden. Daarnaast hebben we bij de provincie in het plan van aanpak aangegeven dat we mogelijk een beroep moeten doen op de provincie voor een financiële bijdrage met betrekking tot de onrendabele top voor woningcorporaties bij het realiseren van flexwoningen en bij woningsplitsing.

Alternatieven

Een alternatief is niets doen. Maar dat betekent dat de gemeente haar verantwoordelijkheid voor de huisvesting van statushouders onvoldoende serieus neemt.

Andere alternatieven zijn door de provincie genoemd in het plan van aanpak zelf. Zoals uit dat document blijkt, zijn deze slechts ten dele mogelijk en realistisch. Wij denken daarom dat de oplossing in de bijlage de beste is, want:

- Woningcorporaties kunnen niet meer voorzien in de toenemende behoefte aan sociale huurwoningen en het is wenselijk dat de gemeente meer regie neemt.
- De geschetste oplossing gaat in op de korte, middellange en lange termijn en betreft zowel tijdelijke huisvesting (op korte termijn) als permanente huisvesting (op lange termijn).

- Oplossingen voor de middellange termijn zijn noodzakelijk om te voorkomen dat de op oplossingen voor de korte termijn in feite leiden tot het verschuiven en een toename van de problematiek.
- De voorgestelde oplossing kijkt naar het bredere geheel: we hebben niet alleen een huisvestingsprobleem als het gaat om statushouders, de problematiek strekt zich uit tot alle doelgroepen van sociale huurwoningen. Met de voorgestelde oplossing kunnen we de verschillende groepen bedienen.

Participatie

In het kader van participatie communiceren we naar de inwoners van De Wolden duidelijk dat we nu eenmaal een opgave hebben die we uit gaan voeren. We geven statushouders in onze communicatie een gezicht. Onbekend maakt immers onbemind. De nadruk ligt op goed en transparant informeren.

Communicatie

Communicatie naar de inwoners maakt duidelijk dat er een opgave ligt die uitgevoerd moet worden en dat we dat samen met de inwoners willen doen. De Wolden is een sociale gemeente, "iedereen doet mee". We geven de statushouders een gezicht. Daar starten we dit voorjaar mee door middel van een themapagina in De Wolder/Westercourant.

Bijlagen

- 2 Brief van college De Wolden aan de provincie (concept)
- 3 Plan van aanpak format provincie
- 4 Bijlage bij plan van aanpak: een flexwijk voor verschillende doelgroepen
- 5 Brief van college De Wolden aan de gemeenteraad (concept)
- 6 Brief van de provincie d.d. 23 januari 2024